משנה · אחרונים · לחם שמים · סדר טהרות

לחם שמים על משנה זבים

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לחם שמים על משנה זבים

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לחם-שמים-על-משנה-זבים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה ב 4
משנה ג 4
משנה ה 4
פרק ב 4
משנה א 4
משנה ג 5
פרק ג 5
משנה א 5
משנה ג 5
פרק ד 5
משנה א 5
משנה ג 6
משנה ד 6
משנה ו 6
משנה ז 7
פרק ה 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ט 8
משנה י 9
משנה יא 9

פרק א

משנה ב

ר' ישמעאל אומר כו' רע"א כו' דוגמא לזו המחלוקת ריש עירובין. **שוב** ראיתי בפיר"ש שמביא מתוספתא דמטי בה נמי משום תלמיד אחד של ר"י. וה"ז דומה בדומה ממש.

משנה ג

עיין לשון רע"ב ל"ש לענין קרבן כגון ראה ג' ראיות. **ר"ל** והפסיק יום טהור ביניהם. שלא היו שלש הראיות רצופות.

משנה ה

שהן כדי שתי טבילות ושני ספוגין. והוא שראה אחת בתחלת השעור כו'. והיינו דכתב הר"מ שיעמוד הזוב שיעור שיהלך אדם כו' הדרך ההיא. כבר ראה ג' ראיות בזמניהן כו'. והכי איתא בת"כ כו'. ובתוספתא שהביאה הר"ש הגירסא משובשת. ע"כ לשון תי"ט. **ואין** בו הבנה ישרה. כי הר"מ קאי ע"ל המשנה ראה ראיה אחת מרובה. כלומר רצופה. והוא שאמר הר"מ שיעמוד הזוב. כלומר שיעמוד בזיבה וימשך בה השיעור הזה. ממילא כבר ראה ג' ראיות בזמניהן ודאי. מאחר שהתמידה הראיה משך זמן זה בלי הפסק (אולי הבין תי"ט לשון יעמוד. דקאמר הר"מ. שיפסוק. כמו ויעמוד השמן. דקרא. וזה שבוש הבנה).

אמנם התוספתא שהביאה הר"ש. פירשה חלוקה חדשה. שלא נזכרה במשנה זו ועניה. שראה ג' ראיות במשך זמן כזה. הנזכר כאן במשנה. אבל הפסיק ביניהם. שלא ראה ראיה אחת מרובה נמשכת כל הזמן הזה. אלא אחת בתחלתו. ואחת באמצעו. ואחת בסופו. קמ"ל כמה יהא ההפסק הגדול שביניהם להחשבם שלש. ושעורו של הפסק קטן. לשיחשבו ראיה אחת. וזה הענין לא נזכר במשנה. **ותי"ט** הרכיב שני הענינים יחד. ואינם עולים בקנה אחד. גם לא ידעתי מה עול מצא בתוספתא שהעתיקה הר"ש. וצ"ע בת"כ.

פרק ב

משנה א

הכל לאתויי תינוק. כתב תי"ט ונ"ל דהוי כעין מיעיט אחר מיעוט כו'. דהא איש משמעו בן י"ג. כדתנן פ"ה דאבות ע"כ. **הו"ל** לאתויי ההיא דתנן בפירוש ר"פ בן סורר. כי יהיה לאיש בן. בן ולא איש.

משנה ג

רי"א יומו עתי"ט שכתב שעמד מרעיד ומשתומם איך שכחו משנתנו. **ולא** ידעתי למה חרד עלינו כל החרדה הזאת. לו הונח ששכחו אף אם לא ידעוה. מדוע ישתומם אדם גדול על כזה וכיוצא בה. כשגגה שיוצא מלפני השליט. והנא מצינו גם באמוראים מי שאליהו היה מצוי אצלו ואמר בארבעה ל"מ כו'. **איברא** תו' התם. אספרי סמכו בהאי. והתם לא אדכר מדי. מר"י דפליג. משמע דד"ה היא. **ושמא** מגמרא דנזיר פליגי ר"י כה"ג. בש"ז דזב. הועתק לכאן בטעות. א"ד הכא ריה"ג הוא.

פרק ג

משנה א

באסדא עפ"ד דברכות.

ה"א טמאים מדרס דאורייתא. **אע"פ** שאסדא ונסר כו' דבסמוך. פשוטי כלי עץ נינהו. הנך דחזו למדרסות. טמאין. כדאיתא פרק אלו מומין. וכמ"ש רע"ב רפ"ב דכלים.

בסוכה שכחה רע לשון הר"מ בחבורו. בסוכה שכחה רע והיא שנחבא בה כו' תזוז בו. ר"ל כשנחבא אדם בסוכה. כמשמעה בכל מקום. ולטעמיה אזיל. דהכי נמי מפרש פ"ק דמכשירין. **ופירושו** של כ"מ שהעתיק תי"ט. כסבור שגם הר"מ מפרש סוכה כמו שוכה בשי"ן שמאלית. **אינו** נראה ולא כיון יפה בדעת הר"מ. **וצ"ל** לפי דרך הר"מ באילן יפה. ר"ל שהסוכה עשויה בראש האילן.

הדלת מהר"ם הגיה ונקד הדלי"ת כו' תי"ט. **ולא** משמע הכי. מדעשוין בטיט.

משנה ג

אפילו מצד אחד אפילו עלו מצד אחד. הר"מ בחבור. **ואינו** נ"ל דוק. ויש לפרש על ענין הקביעות והחבור דסמיך ליה קאי. ר"ל אפילו אינן עשוין בטיט אלא מצד אחד. וכן קבוע במסמר מצד אחד בלבד. דיו. **ולפירוש** הנ"ל קשיא תו. דהו"ל למתני נמי לעיל איפכא. וק"ל.

פרק ד

משנה א

במטה במחגרת איירי. לרע"ב לקוח מהר"ש. **אמנם** לפיר"מ ליתא. אלא בהא נמי פליגי ר"י.

נוטלת לשון יחידה. היא גרסת ר"מ ורע"ב. ואינהו גרסי נמי בזמן שמשאה. דקאי אאשה או אערבה. **אבל** באמת אין פירושם מתקבל. דכשהטמאה נושאת לבדה. מה לי משא כבד או משא קל. ודתי"ט בזה אינם נשמעים.

אכן הר"ש ומהר"ם גרסי נוטלות. לשון רבות. וכן משאן בכינוי. כך העקר בלי ספק. גם לפי ג"א דלעיל. יתכן משאן ל"ר. דקאי אבגדים.

ונפל ככר של תרומה טהור משום דכחה של כסוסטרא יפה. **ואע"פ** שכבר התנועעה ונזדעזעה. לא חשיב לה היסט זב מכחו. אלא מכח כחו. דהיינו הקשת הקול והברתו. הוא המרעיד ומפיל. כמו שנראה בקול חזק. שאפילו כותלי הבית נרעדים מחמתו. בלי שום פגישה בדבר קשה.

משנה ג

השדה לשון מקרא הוא. שדה ושדות (קהלת ב').

ספסלים עיין פכ"ב דכלים. ספסל ל"ז. וחמשה גרסינן.

משנה ד

פונדיות מקובץ מן פונדיא (פכ"ז דכלים) ואפונדתו (פרק הרואה) וגרסינן חמש. ל"נ.

ששה כסאות ה"ג. **ולא** ידעתי סבה לחלק הגרסא בין ראשה לסופה. כמ"ש תי"ט. וכסאות מקובץ מן כסא. כסאות למשפט. הילכך ששה גרסינן. וכן להלן על שני כסאות ל"ז.

טליות אינו לשון רבים של טלית. שממנו יאמרו ז"ל בלשונם טליתות של מצוה וכן הרבה. מכלל שתי"ו טלית שרשית היא. בשקל חנית חניתות (ועיין עזר אור) אבל טליות מקובץ מן טליה (שענינו כמו טלאי ומטלית. שהיו"ד נוספת במשקל משכית) שרשו טלה. בפלס בריה בריות קריה קריות.

כרע הזב טהורים מדין משכב (ששוה מגעו למשאו) אבל טמאים במשא הזב. **כלומר** נטמאו מחמת הסטו של זב. שהזב נשאם והסיטם. נעשו ראשון לטומאה. ואין להם דין משכב לטמא אדם ובגדים. אף לא בגדים לבדם. שאין במה שנישא ע"ג הזב אלא טומאת מדף. כדלקמן מ"ו.

והיינו לאחר שפרשו. אבל בשעת חבורם. הרי הם כאב הטומאה. עפ"ה מ"ב.

משנה ו

טמאים נעשו תחלה. כדין אוכלין ומשקין. שאינם נעשים אב הטומאה לעולם.

הכל טהור עתי"ט עד דאפשר להיות נושא ונישא ולא יאהיל. **אומר** אני דה"ה לכף מאזנים. כמ"ש שם בס"ד. וא"צ למחוק לבר מאהיל. וה"פ כל שהמת נישא עליו כולו בכף מאזנים. טהור. לבר ממאהיל. ר"ל בר ממאהיל. על המת ומאהיל על האדם או על

הכלים. שמטמאם. אפילו אינו נישא עליהם. ובמשאו לא נטמאו. חוץ מן האדם שנטמא במגעו של מת והסטו.
מדף עקרו מנדף. וכן עלה נדף. שרשו נדף. ויעיד עליו הדגש. היותו מחסרי הנו"ן.

משנה ז
היתה טלית הכא נקט טלית. שהיא בגד רחב. בכדי שתוכל עמוד עליה בהמה בשתי ידיה או רגליה. **להכי** לא נקט מטלית או טלאי. כמ"ש לעיל טליות. שהן חתיכות קטנות. אפילו אינה אלא שלש על שלש. קרויה מטלית.
הסוס מטמא ברגליו אם זב רוכב עליו. הכא נמי איירי שהבהמה עומדת. כדלעיל.

פרק ה

משנה א
וכלי שטף במגע אבל לא כלי חרס כדמסיק. משום שכלי חרס אינו מטמא מגבו. **אבל** הכניס ידו או ראשו לאוירו של כלי חרס. נ"ל שנטמא הכלי. דלא אימעיט אלא ממגע. דהיינו מגבו. אבל לא מטומאה הבאה לו מאוירו. שאינה באה לו מתורת מגע.
אבל לא במשא וכ"ש שאינו מטמא בהסט. אבל הסט הזב עצמו. לא מבעיא או"מ וכלי שטף. דמטמא. אלא אפילו כ"ח מטמא. ואפילו מוקפין צמיד פתיל (חוץ מפכים קטנים. שאינם באים לכלל מגע) ואצ"ל שמטמא הכל במשא.
עיין פיר"ש שהביא תוספתא (ומייתי לה נמי רע"ב) אין לך דבר שאין בו רוח חיים מטמא בהסט. שאין מטמא בהסט אלא דבר שיש בו רוח חיים.
בידוע שאין בהמה ונכרי מיטמאין בשום טומאה. אם כן מה בא לומר בדבר שאין בו רו"ח ושיש בו. כאילו כל דבר שיש בו רו"ח מיטמא בהסט. והא לא שייכא בהו טומאה. חוץ מן האדם בלבד. וכדתנן לקמן מ"ג. ולמה הוסיף על לשון המשנה.
צ"ל שבזה הלשון נכלל בהמה ונכרי. שהם אמצעיים בענין ההסט. שאם הטמא מסיט את הטהור. או הטהור את הטמא. ע"י דבר שיש בו רו"ח כל שהוא. נטמא הטהור. ושאין בו רו"ח. היינו כגון מטה וספסל. דבעינן מחגירין. וכן אילן וסוכה דרפ"ג. שאין מביאין טומאת הסט אלא בכחן יפה. משא"כ בבהמה דלא מפליג בין כחה יפה. לכחה רע. לעולם מביאה טומאת הסט.

משנה ב
טמא ולקמן מפרש כיצד. ושאין כל הנישאין ע"ג הזב שוין. תי"ט. **ולא** אדע מה ראה לומר כן. הלא לפי הגרסא שלפנינו. בודאי כל הנישאים שוים בכך. שקודם שפרשו מטמאים

שנים כו'. ולאחר שפרשו אינם מטמאים אלא אחד. **אבל** הוא הולך לשטתו. שמשנה הגרסא לקמן. ועמ"ש בסמוך.

הטהור ר"ל הנדבך.

מטמא שנים כל זמן שהוא מכביד עליו. ומתורת הסט. וכשפרש. אינו אלא ראשון כעליונו של זב. שהוא מדף. לטמא טומאה קלה. מטמא אחד ופוסל אחד בלבד. **ובזה** הגרסא דבסמוך האוכלין כו' והמדף מטמאין שנים (שנתקשה בה תי"ט) נכונה. ולא משום דנעשה המדף אב הטומאה. וכן חו"מ אינן נעשין אב הטומאה לעולם. אלא בשעת חבורן בלבד. מחמת שמכבידים על הזב. הרי כל הנוגע בהם. ניסט מחמתו של זב. ונחשב כנוגע בו. ומיד אחר שפרשו. לא נשארה בהם רק טומאה קלה.

המשכב והמושב והמדף הטהורין.

משנה ג

כל הנושא והנישא ע"ג משכב טהור על גבי אתרווייהו קאי. **ר"ל** על הנושא ועל הנישא. ואינו לשון קצר. כאילו יאמר כל הנושא משכב. ונישא ע"ג משכב (כי אז העקר חסר. ואינו מובן בכח המלה. ולא משמעות לו בלשון. שהם שני הפכים. הנושא הוא למטה. והנישא הוא למעלה. ואיך יאמר בשניהם בשוה ע"ג) לכאורה הוא לישנא קטיעא מגומגם מאד. לא לשון ערומים. ושפתי חכמים ברור מללו. אבל תדע שיש מלות על גבי. משמשות הוראת מלות על ידי (והם כענין שמות נרדפים) כמ"ש שלהי חגיגה מגב לגב. ובגמרא בדו ע"ג גתו. ובספ"ק דעדיות טמא ע"ג ע"ה. הוא כמו ע"י ע"ה ממש. וכן הדבר כאן מבואר היטב.

משנה ט

הכניס ראשו לאויר התנור טהור. ע"ל רע"ב. דמחמת אדם לא מיטמא התנור. דכל המטמאים בגדים. אינם מטמאים אדם וכ"ח.

ואע"ג דכך כתב הר"ש. אינו נ"ל דהתם הא דלא מטמא כ"ח. משום דכ"ח אינו מיטמא מגבו. והכא מתוכו מיירי. **אלא** נ"ל דהיינו טעמא דטהור התנור. משום דתוכו אמר רחמנא. ולא תוך תוכו. וזה תוך תוכו הוא (עיין חולין כה"א) שהטומאה אינה מונחת בתוכו של כ"ח. אלא תוך תוכו. וכיון שאין התנור מקבל טומאה מנבלת עוף עצמה. כ"ש שאינו מקבלה מן האדם שנטמא בה (ובזה לא נאמר. הז"א מטמאיך לא טמאוני כו'. כדתנן פ"ח דפרה מ"ג. התם גזרת הכתוב היא. והכא רחמנא מיעטיה) פשיטא לא עדיף גברא דאתי מחמתה דנבלת עוף. מהיא גופה.

לפ"ז יכולני ליישב גרסת טהור וטהור כו'. בלי שום דוחק. אלא היא כפשטה וכמשמעה בחד פתרא. דהכניס ראשו בעודה בבית הבליעה קמיירי. טהור כל מה שבאויר התנור. לא חזינן ליה לתנור כדמלא טומאה. וטהור התנור. וכשר הדבר וישר.

משנה י

חוץ מן האדם כתי"ט בשם הר"מ בפירושו. ואמנם אמרו חוץ מן האדם. ר"ל המת כו' והוקשה לו שהרי שורף פרה כו'. והבן זה. **באמת** פירושו זה לא כיפי [תלו] לה. ומ"ש בטעם שלא שנו כאן שורף כו'. אין לי לב להבין. וכי מה כח מגע יפה מעסק אחר. שהוא משא בודאי. הלא מגע קל בכל מקום. ומה נשתנה באלה להחמיר. ומה הורע כח משא אצל זאת. זה דבר בלתי מובן.

משנה יא

אלא שחמור ממנה בועל נדה כו' כתו' תימה כו' ושמא בסיפא דברייתא חשיב כו'.

אולי ר"ל בסיפא דברייתא דר"ח מפרש לה.